

JURIDISKA FAKULTETEN

vid Lunds universitet

Johannes Ek

Nazism i demokratins högborg

Nazismens påverkan på svensk juridik
under perioden 1920-1945

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Elsa Trolle Önnerfors

Termin: HT 2014

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	2
1.1	Förord.....	2
1.2	Syfte	3
1.3	Frågeställning och avgränsning.....	3
1.4	Metod och teori	3
1.5	Material	4
1.6	Forskningsläge.....	4
1.7	Disposition.....	4
2.	Bakgrund	6
2.1	Tyskland före andra världskriget.....	6
2.2	Sverige före andra världskriget	6
2.3	Nazism – Definition	7
2.4	Nazism i Sverige	9
3.	Juridisk utveckling	10
3.1	Flyktingmottagning	10
3.2	Rasbiologi och sterilisering	12
3.2.1	1934 års lag om sterilisering.....	13
3.2.2	1941 års lag om sterilisering.....	14
3.2.3	1944 års lag om kastrering	15
3.3	Tryckfrihet.....	16
4.	Analys och slutsatser	19
5.	Sammanfattning.....	22
5.1	Svensk	22
5.2	Engelsk	24
6.	Käll- och litteraturförteckning.....	27
6.1	Källor.....	27
6.2	Litteratur.....	27

1. Inledning

1.1 Förord

Ett Sverige som demokratis högborg är inte en helt opassande beskrivning av vårt land. När vi år efter år toppar listor över välfungerande demokratier och i internationell press är ett föredöme för acceptans och integration så tar nog många detta som en självklarhet. Men så har det inte alltid varit, begrepp som icke-önskvärda folkgrupper och rasbiologiska institutet har under 1900-talet varit en skrämmande verklighet i svensk och europeisk historia. De socialdarwinistiska synsätten som växte sig starka i 1930-talets Tyskland blev vägledande för flera nationalsocialistiska rörelser i världen och inte minst i Sverige. Dessa grupperingar var oftast små och fick sällan någon riktig makt, men detta till trots så undgick Sverige inte den utveckling som skedde runt omkring oss.

Historia har alltid varit det ämne som jag tycker är mest intressant oberoende inriktning, men jag har alltid fascinerats lite extra av andra världskriget och i synnerhet frågorna om hur nazismen kunde få ett så betydande inflytande på människor runt om i världen och växa sig så stort på så kort tid. Därför har jag valt att skriva om nazismens påverkan på den svenska juridiken under perioden 1920-1945.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att försöka granska om den svenska juridiken under perioden 1920 - 1945 alls påverkades av den nationalsocialistiska utvecklingen i Tyskland under samma tid. Jag vill sedan hitta konkreta bevis på om så var fallet och belysa dessa i de områden som jag anser att det framgår tydligast. På så sätt kan vi öka förståelsen om hur vi har anammat nazistiska synsätt och moraliska grunder i vår lagstiftning, och söka undvika att så sker igen.

1.3 Frågeställning och avgränsning

Frågorna som uppsatsen kommer att behandla är framförallt två. Har nazismen påverkat den svenska juridiken på något sätt och hur har i sådana fall denna påverkan sett ut? Området är stort och därför krävs klara avgränsningar.

Uppsatsen kommer inte att fokusera mer än översiktligt på händelser före 1920-talet, även om tidigare situationer har haft stor inverkan på att nazismen har växt fram så ligger fokus på den utveckling som skedde i och med perioden med nationalsocialisternas framväxt och maktövertag i Tyskland under 1920- och 1930-talen. Likaså kan rättsutvecklingen som växte fram fortsatt ha varit gällande även långt efter krigets slut, detta kommer dock inte att behandlas mer än översiktligt. Uppsatsen kommer att granska den juridiska utvecklingen i uteslutande Sverige i ljuset av vad de nazistiska ideal och synsätt som växte fram i Tyskland under denna period. Uppsatsen kommer att främst behandla tre övergripande rättsområden och dessa är flyktingmottagningen, rasbiologin med tvångsteriliseringen och pressfriheten. Fler områden hade kunnat vara aktuella som till exempel familjerätt men på grund utav platsbrist så kommer inte dessa att behandlas.

1.4 Metod och teori

Jag kommer att använda mig utav ett rent historiskt utvecklingsperspektiv. Där jag utreder och exemplifierar den svenska rättsliga utvecklingen under 1920-1945 i ljuset utav de nazistiska tankar och ideal som florerade då. Begreppet nazism ska redas ut och en överblick på samhället och de då gällande idealen ska framföras.

Notera att orden nazism och nationalsocialism kommer att användas synonymt.

1.5 Material

Materialiet som jag har använt till uppsatsen är till stor del litteratur skrivet utav framstående historiker som länge arbetat med andra världskriget eller frågor om totalitarism och diktatorisk absolutism. Till grund ligger Klas Åmarks stora verk *"Att bo granne med ondskan"*, men också litteratur skrivet utav Karl N.A. Nilsson och Heléne Löow som har stor insikt i den svenska nazismen och synen på nationalsocialism i Sverige. Vidare ska Sverker Oredsson, Kjell Åke Modéer, Birgitta Almgren, Lars M. Andersson och Mattias Tydén nämnas.

I kapitlet som behandlar steriliseringen så används de relevanta lagarna ifrån den tiden men också statliga offentliga utredningar från 1999 och 2000 (SOU 1999:2 och SOU 2000:20) som båda togs fram för att utreda möjligheten för ekonomisk ersättning för de steriliserade personerna som ännu levde, men de innehåller båda även en historisk tillbakablick över den aktuella perioden.

1.6 Forskningsläge

Mycket är skrivet om perioden som uppsatsen behandlar och därför är problemet att sälla bland denna enorma informationssamling större än problemet att hitta relevanta källor. Sveriges medverkan och påverkan av och på kriget finns det också gott om forskning på. Dock så behandlar denna litteratur i första hand krigets generella påverkan på Sverige i flera olika områden, däribland juridik men också och kanske främst på områden som kultur, politik och vetenskap. Men när man som läsare inser att samtliga utav dessa områden styrs av juridik så blir utbudet genast större igen.

Forskningen som har genomförts utav främst de i ovan avsnitt presenterade författarna har främst sitt ursprung under perioden 1990-2010. Vilket gör att det ligger i alla fall en 40-50 års mellanrum mellan litteraturen och de aktuella händelserna, men mycket information finns bevarat i bland annat arkiven och inte minst lagstiftningen från perioden så jag ser inte detta som ett problem.

1.7 Disposition

Uppsatsen är uppdelad i två delar, den första delen är mer allmänt historiskt hållen och kommer att ge oss viktig information för förståelsen av den andra delen som är rent juridisk. Först kommer en översiktlig historisk bakgrund över situationen i

Tyskland och Sverige under andra världskriget. Därefter kommer vi att definiera nazism och se på vilket sätt nazismen eller nationalsocialismen tog sig karaktär i det svenska samhället.

Därefter inleds den andra delen av uppsatsen, här kommer jag att peka på några olika juridiska områden där jag tycker att svaret på mina frågeställningar tydligast går att utröna och påverkan av nazismen på den svenska lagstiftningen har varit som mest påtaglig. Dessa är, flyktingmottagningen, rasbiologin med tvångsteriliseringen och pressfriheten.

Avslutningsvis kommer en analys följa där jag kommer att sammanfatta och kommentera mina resultat, besvara de ställda frågorna samt dra slutsatser som belyser svaren till dem.

Därefter återfinns en sammanfattning med ytterligare en variant översatt till engelska.

2. Bakgrund

2.1 Tyskland före andra världskriget

1871 enades Tyskland, och flera av de tyska universiteterna fick stor betydelse inte minst för utbildningen av jurister. Svenska juriststuderande vallfärdade till universiteterna för att få sätta en Tysk stämpel på sina meriter, och tidsperiodens svenska rättskultur fick en stark prägel av den tyska lagstiftningen.¹ 1920 grundades Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) i München, detta var vid den tiden ett litet och förhållandevis obetydligt parti med få medlemmar. Men endast ett år senare så skulle de få den karismatische ledaren Adolf Hitler. Partiet var militäriskt i sin framtoning och fick fort flera nya medlemmar runt om i Tyskland. Det skulle dröja till 1933 innan NSDAP med Hitler i spetsen skulle få någon riktig makt. Den 24 mars 1933 stiftades en fullmaktslag som gav Hitler nationens lagstiftningsmakt. Åren som följde var en blodig period i Tysklands historia, de långa knivarnas natt och Kristallnatten avlöste varandra 1934 respektive 1938, där man först gjorde upp med partiets militära gren SA och sedan gav sig på främst den judiska befolkningen som skickades till koncentrationsläger. 1938 erövrades Österrike tätt följt av dagens Tjeckien, därefter invaderades Polen den 1 september 1939 och kriget var nu ett faktum.²

2.2 Sverige före andra världskriget

Tyskland var vid denna tid inte isolerad i sin nazistiska och socialdarwinistiska syn, dessa synsätt fanns på de flesta platser runt om i världen och inte minst i Sverige. Det första som måste poängteras är att de aktörer som var verksamma för den nationalsocialistiska utvecklingen i Sverige var personer som var födda under slutet på 1800-talet, dessa hade således blivit fostrade i ett fördemokratiskt samhälle, det fanns alltså inget allmänt avståndstagande från diktaturer i Sverige än.³

Situationen förvärrades i Europa för varje dag som gick under 30-talet, det flesta visste att ett nytt världskrig var på väg att bryta ut. I Sverige var människor

¹ Modéer, Kjell Å: *Juristernas nära förflutna, Rättskulturer i förändring*, Stockholm 2009, s. 83.

² Nilsson, Karl N.A: *Svensk Överklassnazism 1930-1945*, Stockholm 1996, s. 29ff.

³ Nilsson s. 33.

oroliga över Hitlers erövringar som aldrig tycktes få ett stopp, men rädslan för kommunismen och Stalin var om möjligt ännu större, därför var det lätt att finna sympatier för kommunismens största fiende i söder. Trots lugnande besked från den tidens socialistiska regering i Sverige om att beredskapen i landet var god, så synade många denna bluff och oron över att inte kunna försvara riket vid en eventuell konflikt var stor.⁴

Sverige hade från 1800-talet till början av 1900-talet utvecklats från att vara ett jordbrukssamhälle till att bli ett industrisamhälle med ökad urbanisering som följd, och en växande arbetarklass. Detta gjorde även att den gamla aristokratiska eliten blev mer suddig i kanterna och blandades med framträdande storföretagare från olika branscher. Vi kommer att ha anledning att återkomma till dessa senare.⁵

Före 1900-talet så var Sverige starkt influerat av Frankrike, men under 1900-talet blev Tyskland den viktiga stormakten i Sverige. Industri och handel var viktiga samarbetsområden men även den tyska kulturen och vetenskapen blev tongivande för Sverige då flera svenska vetenskapsmän utbildade sig i Tyskland.⁶ Så att en tydlig tyskvänlighet växte fram var inte konstigt.

2.3 Nazism – Definition

För att klart kunna peka på vad som är en rättsutveckling som förts fram utav nazistiska synsätt och ideal så är det lämpligt att klart definiera vad som läggs i detta begrep, de flesta har nog en ganska klar uppfattning om vad nazism är men det finns skillnader i användandet utav begreppet.

Den nazism som kommer behandlas i denna uppsats är den som är typisk för perioden och växte fram i Tyskland, som i sin tur tog mycket av sina idéer från fascisterna som nyligen tagit makten i Italien.⁷ Många likheter och skillnader finns mellan olika nazistiska och för den delen fascistiska grupperingar under perioden men det finns några synsätt som är så fundamentala för nazismen att den utan dessa skulle missta sin karaktär. För det första är begreppet ras viktigt, varje människa har en ras och dessa ska inte blandas, en ras som den ariska germanska skulle inte blandas med en i deras synsätt lägre stående ras. Man ansåg vidare att

⁴ Dahlberg, Hans: *"I Sverige under 2:a världskriget"*, Falkenberg 1983, s. 9f.

⁵ Nilsson s. 35.

⁶ Nilsson s. 42.

⁷ Nilsson s. 19.

staten var en organism som krävde expansion på andra staters bekostnad, staten måste således vara stark och individens intressen ska underordnas statens. De naturliga fienderna för nazismen är marxismen dit all form av kommunism och socialdemokrati kan härledas, även det internationella finans- och börskapitalet var något som ogillades. Klasserna i samhället skulle vara stånd och ständerna var sedan de som skulle representera folket i parlamentet, det är dock av yttersta vikt att nämna att nazismen är i grunden motståndare till parlamentarismen vilket således ledde till slutsatsen att parlamentet endast skulle vara rådgivande då regeringen skulle vara självständig. Sammanfattningsvis blir de ledande begreppen för nazismen följande; rasism i form av ena rasens överlägenhet över den andra samt rasrenlighet, nationalism, ståndsamhället och diktatur.⁸

Det finns ytterligare karaktäriseringar som man kan applicera på nationalsocialismen men två inriktningar som också bör nämnas i sammanhanget innan vi går vidare är för det första synen på ungdomen. Ungdomen var framtiden och därför skulle dessa formas främst politiskt och moraliskt utav nationalsocialismen men inte minst också fysiskt, man såg positivt på sportutövning bland unga⁹ och friluftslivet var ett viktigt inslag inte minst för de svenska nationalsocialistiska ungdomsförbunden.¹⁰ Partierna använde också ofta unga karismatiska kvinnor som frontfigurer vid demonstrationer för att locka nya medlemmar.¹¹

Den andra karaktäriseringen som också framgår av främst den nationalsocialistiska retoriken är att vi i många fall kan tala om en politisk religion, med näst intill magiska, rituella och ceremoniella inslag. Nazismen blir i många fall en naturreligion där det naturliga urvalet bildar en kamp mellan raser, och drömmar om det ariska tusenriket återfinns.¹²

⁸ Almgren, Birgitta, *”Drömmen om Norden, Nazistisk infiltration i Sverige 1933 – 1945”*, Stockholm 2005, s. 20 – 24; Nilsson s. 26f.

⁹ Löow, Heléne: *”Nazismen i Sverige 1924-1979”*. Stockholm 2004, s. 369f.

¹⁰ Löow s. 198.

¹¹ Alkarp, Magnus: *”Fyra dagar i april, Påskkravallerna i Uppsala 1943”*, 2013 Lund, s. 127ff.

¹² Löow s. 370f.

2.4 Nazism i Sverige

Nazismen var inte obekant i Sverige. Många olika partier och grupperingar med mer eller mindre nationalsocialistisk inriktning växte fram i ljuset av NSDAP:s framgångar i Tyskland. Före 1930-talet var dessa mycket små och hade svårt att hävda sig inom politiken, därför slogs flera nationalsocialistiska, fascistiska och extremnationalistiska partier ihop och bildade 1930 det Nysvenska Nationalsocialistiska Partiet. Partiledare var Birger Furugård och partiet kom således i folkmun att kallas Furugårdare. En splittring skulle dock uppstå 1933 som gav upphov till Nationalsocialistiska Arbetarepartiet som leddes utav Sven Olov Lindholm så detta parti kom då att kallas Lindholmare. Det fanns även ett tredje större parti som hette Nationalsocialistiska Blocket vars ledare var överste Martin Ekström, detta parti var starkt överklassorienterat med flera medlemmar från den gamla adeln samt officerare från militärkåren.¹³ Detta var inte helt okontroversiellt, flera regeringstrognare var oroliga för om man kunde lita på den svenska officerskåren om Tyskland skulle invadera.¹⁴

Dessa partier nådde aldrig någon riktig maktposition, de vann vissa mandat i kommuner och landsting men aldrig i riksdagen. De led ofta av inre ideologiska stridigheter och de var svaga ekonomiskt. Inte ens deras koppling till Tyskland och NSDAP var längre något som gynnade dem. Den tyska invasionen av Norge och Danmark samt rykten om folkmord och krigsföring på folkets bekostnad bidrog till en ökad frustration gentemot Tyskland, dels ifrån den allmänna opinionen i Sverige, dels ifrån de svenska nationalsocialistiska partierna. Partierna lyckades heller aldrig vinna gehör för sina idéer hos den då största samhällsklassen vilken var arbetarna, som var socialdemokratin trogen.¹⁵

Var ska vi då leta för att hitta nazistiska influenser i det svenska samhället? Att de rent nationalsocialistiska partierna i Sverige inte fick någon riktig makt betyder inte att de nazistiska idéerna och synsätten inte fanns på riksdags och regeringsnivå. I till exempel den konservativa högern fanns en utbredd tyskvänlighet och de Socialdemokratiska regeringarna som avlöste varandra var klart målade av den

¹³ Lööw s. 16ff.

¹⁴ Åmark, Klas: *"Att bo granne med ondskan"*. Pössneck Tyskland 2011, s. 297.

¹⁵ Lööw s. 16ff och s. 31; Åmark s. 288-294.

tidens människosyn.¹⁶ Nedan kommer vi att gå igenom närmare i område för område hur nationalsocialistiska och rent rasistiska idéer kunde komma till uttryck i lagstiftningen.

3. Juridisk utveckling

Nu när vi har definierat nazism och vet hur Sverige såg på den under den här tiden så ska vi titta närmare på hur nazismen tog sig karaktär i den svenska lagstiftningen. Detta kommer vi att göra genom att gå igenom några olika rättsområden där man kan se tyskvänliga eller rent nazistiska influenser.

3.1 Flyktingmottagning

När Hitler och Tyskland fick igång sin nazistiska terror på allvar så skapades ett stort tryck på andra länder i form av flyktingar, främst politiska och judiska. Sverige tog i relation till andra europeiska länder emot ganska få. 1933 togs flyktingfrågan upp utav Nationernas Förbund (NF), ett underutskott tillsattes och förväntningarna på de socialdemokratiska regeringarna var stora så Danmark och Sverige valdes in. Resultatet blev två resolutioner över hur flyktingfrågan skulle behandlas. Sverige ratificerade aldrig dessa, regeringen ville inte att utländska medborgare skulle få sociala förmåner som var menade åt svenskarna. Sverige i likhet med flera andra länder ville helt enkelt inte stå för kostnaden som flyktingströmmen innebar.¹⁷

I första hand tog Sverige emot de så kallade politiska flyktingarna, dessa var främst socialdemokrater som välkomnades av den nya regeringen. Judarna däremot diskriminerades i lagstiftningen, de erkändes inte som legitima flyktingar. Förföljelsen som judarna utsattes för i Tyskland ansågs inte som anledning till att fly, enbart förföljelser på grund av ras skulle inte automatiskt ge rätt till uppehållstillstånd. De judar som Sverige faktiskt tog emot var den kategori som kallades transmigranter, alltså de som avsåg att resa vidare till andra länder.¹⁸

¹⁶ Andersson, M. Lars & Tydén, Mattias, *"Sverige och Nazityskland, Skuldfrågor och moraldebatt"*, Stockholm 2007, s. 125; Åmark, s. 320.

¹⁷ Oredsson, Sverker: *"Lundsuniversitet under andra världskriget"*, Lund 1996 s. 58f; Åmark, s. 467ff.

¹⁸ Åmark s. 474.

En central förutsättning för att flyktingar överhuvudtaget skulle kunna komma till Sverige var att de kunde försörja sig själva, antingen genom att de hade arbete i Sverige eller besparingar som de kunde leva på tills de fick ett arbete. En alternativ väg var att få hjälp utav någon hjälpporganisation. Huruvida Sverige var ett bra alternativ att fly till styrdes således av arbetsmarknaden, i början av 1930-talet var arbetslösheten i Sverige stor men blev successivt bättre under 30-talets andra hälft, vi ser således en ökad flyktingmottagning då.¹⁹

När Tyskland hade lagt Österrike och delar av Tjeckien under sig så ökade flyktingströmmen ytterligare, så i september 1938 så utfärdade regeringen en kungörelse där det framgick att utlänningar som det fanns goda skäl att tro inte skulle återvända till sina hemländer, kunde avvisas. Regeringen var rädd för att en öppnare flyktingmottagning skulle leda till en lavinartad effekt där ryktet om hur lätt det var att få stanna i Sverige skulle spridas och tusentals flyktingar skulle vallfärda hit.²⁰

Vidare bör nämnas att Sverige kom till att tillämpa den tyska raslagstiftningen från Nürnberglagarna i sin kategorisering utav medborgare i sin myndighetsutövning. Detta skedde främst genom införandet av den så kallade J-stämpeln, efter påtryckningar av främst Schweiz men också Sverige, som Tyskland placerade i pass tillhörande judar så att Sverige och Schweiz lättare skulle kunna avvisa dessa vid gränskontrollen om de inte också hade goda skäl att få komma in i Sverige.²¹

Få flyktingar togs alltså emot i Sverige fram till i alla fall 1943, sedan i krigets hetta så ökade flyktingströmningen till Sverige från att ha tagit emot cirka 4000 till att först ta emot tio gånger så många, till att sedan komma upp i summor över 100 000. Dessa kom främst ifrån Danmark och Norge men även balter och finländare samt tillslut koncentrationslägerfångar.²² Svensk flyktingpolitik hade ändrat karaktär. Kännedomen av omfattningen av förintelsen i Sverige kan diskuteras, men tillräckligt med information hade nått vårt land under 1940-talet

¹⁹ Åmark, s. 474, Oredsson, s. 57.

²⁰ Åmark, s. 476 – 479.

²¹ Oredsson, s. 59; Åmark, s. 476 – 479.

²² Oredsson, s. 179ff; Andersson, M. Lars & Tydén, Mattias, s.128f och 141; Åmark, s. 522f.

så att politiker och organisationer nu var beredda att öka sin medhjälpsamhet.²³ När allt fler koncentrationsläger befriades längs de allierades framfart mot Tyskland så togs flera initiativ för att föra dessa i säkerhet i neutrala länder som Sverige och Schweiz.²⁴

När Tyskland invaderade Norge och Danmark så blev det en självklarhet för regeringen att ta emot dessa människor som oberoende av om de var judar eller inte hade genom sin nationalitet mycket gemensamt med det svenska folket. Innan hade flyktingmottagningen reglerats utav ett kvotsystem, där flyktingarna delades in i olika kategorier, och när en viss kategori var fylld så fick nya flyktingar från den fyllda kategorin vänta tills de som redan fanns i landet hade rest vidare till andra länder.²⁵ Detta kvotsystem slopades nu 1942 tillsammans med de kritiska granskningarna utav flyktingaskälen. Denna nya vilja att ta emot danska och norska flyktingar gjorde att Sverige nu fick en väldigt god beredskap och effektiva rutiner för att kunna ta emot också flyktingar från andra länder.²⁶ Sveriges roll i flyktingmottagningen var som förbytt och genom en ny räddningspolitik så kunde svenska aktörer genomföra aktioner som räddade livet på tusentals människor.²⁷

3.2 Rasbiologi och sterilisering

Vetenskapens framfart var påtaglig och när rasismen florerade i världen så är det inte förvånande att man såg till vetenskapen för att bevisa sina rasistiska teorier. Rasbiologer i Sverige åkte runt i riket och mätte främst skallar, man talade ofta om de långskalligas dominerande över de kortskalliga. 1921 lades en motion fram till riksdagen som fick stöd av både den sittande regeringen i form utav Hjalmar Branting men också utav högerens Arvid Lindman. Denna motion gick igenom och det rasbiologiska institutet inrättades. Direkt satte den rasistiska och öppet antisemitiska chefen Herman Lundborg igång en omfattande skallmätning i Norrland. Här hade befolkningen blandats med finnar och samer och därför var han säker på att han skulle få stöd för sin teori om att folket där sakta bröts ner av sitt etniska blandande. Föga förvånande gav detta äventyr inga vetenskapliga bevis för Lundborgs tes. Debatten mot rasbiologi hårdnade med åren och

²³ Andersson, M. Lars & Tydén, Mattias, s. 130.

²⁴ Åmark, s. 533f.

²⁵ Åmark, s. 473f.

²⁶ Åmark, s. 596f.

²⁷ Oredsson, s. 176f; Andersson, M. Lars & Tydén, Mattias, s. 126.

allmänna ställningstaganden mot detta från USA och England nådde Sverige under 1930-talet. Rasbiologiska institutet fick mer liberala ledargestalter. Ren rasbiologi blev snabbt irrelevant och var tvungen att ändra karaktär, istället för att inrikta sig på raser, rasers egenskaper och vilka människotyper som ansågs lägre stående än andra, så hamnade fokus nu på ärftlighetsfrågan. Många vetenskapsmän var oroliga för konsekvenserna av att låta psykiskt sjuka och handikappade personer sprida vidare sina gener. Politikerna vid denna tid menade att detta var en fråga för vetenskapen och inte för politiken och överlämnade frågan till den tidens experter på området, resultatet blev över åren två nya steriliseringslagar och en kastreringslag.²⁸

3.2.1 1934 års lag om sterilisering

År 1934 lade Karl Schylter fram ett förslag om en steriliseringslag. Det hette att man ville förhindra mindervärdig avkomma, och lagen trädde i kraft 1935. 1941 vidareutvecklades området ytterligare genom lag om sterilisering (1941:282). Den främsta skillnaden var att förut var det människor främst på grund av sitt psykiska mående, och som således ansågs vara ur stånd att ta hand om framtida barn som kunde steriliseras, men genom den nya lagen blev detta ännu mer godtyckligt och det innefattade nu istället människor som var uppenbart olämpliga att vårda sina barn. I praktiken träffade detta minoriteter som tattare och romer som enbart på grund utav sin kultur och folkgrupp ansågs olämpliga att få vårdnaden om eventuella barn.²⁹

Lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsverksamhet (SFS 1934:171), vidare kallad 1934 års steriliseringslag omfattade rättsinkapabla människor, vilka var de som saknade förmågan att lämna samtycke till sterilisering. Detta innebär att ingen som steriliserades genom 1934 års steriliseringslag ansökte om detta själv, det var således ett uteslutande tvångsmässigt ingrepp.³⁰

Begreppen som användes i 1934 års steriliseringslag som sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, var och förblir vaga begrepp som gav upphov till extensiva tolkningar. Vidare skulle det bedömas om

²⁸ Almgren, s. 46f; Åmark, s. 363 – 367.

²⁹ Modéer, s. 249f.

³⁰ SOU 1999:2, s. 11; SFS 1934:171.

personen som riskerade att bli steriliserad skulle vara inkapabel att i framtiden ta hand om eventuella barn. Lagen innehåller ingen bestämmelse om huruvida det ska vara tillåtet att tillgripa fysiskt tvång vid steriliseringen. Ett allmänt ställningstagande mot detta fanns, och man ville inte ge lagen stämpeln tvångssterilisering, detta sågs dock inte som ett problem då personerna som lagen riktade sig till trots allt inte var kapabla att förstå innebörden av ingreppet och således borde kunna övertalas verbalt.³¹

1934 års steriliseringslag reglerade vidare att medicinalstyrelsen skulle ge tillstånd om sterilisering om inte två läkare efter samråd anser att kriterierna för sterilisering var uppfyllda, då kunde sterilisering ske direkt. Steriliseringen fick inte heller ske utan tillstånd från den som hade ansvaret för personen oftast make, förälder eller förmyndare. Steriliseringen skulle utföras utav legitimerad läkare på lasarett eller sjukstuga och ingreppet skulle utföras utan fara för hälsan.³²

3.2.2 1941 års lag om sterilisering

När vi nu går över till lag om sterilisering (SFS 1941:282), vidare kallad 1941 års steriliseringslag, så ser vi att utgångspunkten är frivillighet, man kunde nu genom stöd av lagen själv ansöka om sterilisering.³³ I andra fall än dessa så kunde tvångssteriliseringen genomföras på samma sätt som i 1934 års lag om man inte ansågs vara i stånd att avge ett giltigt samtycke till ingreppet.³⁴

Kriterierna för steriliseringen förändrades ifrån att endast innefatta rättsinkapabla människor till att nu i och med 1941 års steriliseringslag vidgas och omfatta fler. Det är främst tre grunder som direkt går att utläsa från lagen, dessa var eugeniska, sociala och medicinska. Den eugeniska, också kallad rashygieniska, innebar att om en person kunde antas överföra sinnesslöhet, svårartad sjukdom eller annat svårt lyte genom sitt arvsanlag så skulle personen steriliseras. Den sociala tog fasta på huruvida personen var olämplig att ta hand om framtida barn antingen genom samma grunder som nyss nämndes med sinnesslöhet och så vidare, eller genom ett asocialt levnadssätt. Den sista, medicinska grunden, var tillskillnad från den eugeniska och sociala endast tillämplig på kvinnor, där man menade att

³¹ SOU 1992:2, s. 63f.

³² SFS 1934:171.

³³ SOU 1992:2, s. 12; SOU 2000:20, s. 15f.

³⁴ SFS 1941:282.

havandeskap skulle vara farligt för en viss kvinnas hälsa och liv och därför vidtogs sterilisering som en säkerhetsåtgärd. Även i 1941 års steriliseringslag så valde lagstiftaren att inte ta med någon reglering om fysiskt tvång, men medicinalstyrelsen uppmuntrade nu verbal övertalning och påtryckning.³⁵

Som redan nämnt så ställde 1941 års steriliseringslag upp frivillighet som huvudregel, och majoriteten av steriliseringarna som utfördes var genuint frivilliga och efterundersökningar under 1950- och 1960-talen visar att ungefär åttio procent inte ångrar steriliseringen.³⁶ Vi ska nu titta lite närmare på några fall som ansågs vara frivilligt utförda men där detta har kommit att diskuteras.

För det första så ställde flera anstalter som krav för utskrivning att man steriliserades, andra erbjöd förmåner om man gjorde så. Flera av underskrifterna för samtycket är skrivna utav minderåriga då inga krav ställdes på åldern vid underskriften, steriliseringen genomfördes dessutom i flera fall trots avstyrkan ifrån vårdnadshavaren. Även vissa bidrag kunde ha sterilisering som krav och dispens från 1920 års giftermålsbalks om förbud vid äktenskap då maken eller makarna var sinnessjuka eller sinnesslöa kunde ges efter sterilisering. Vidare var som nämnts just begreppet sinnesslöhet väldigt godtyckligt och en mycket stor mängd människor kunde hamna under denna kategori.³⁷

3.2.3 1944 års lag om kastrering

Det fanns även en tredje lag som ska nämnas i sammanhanget. Lag om kastrering (1944:133), vidare kallad kastreringslagen kom till främst som ett kriminalpolitiskt vapen. Det handlade om sexualbrottslingar, detta för tankarna till våldtäktsmän och även om dessa i högsta grad innefattades så måste vi komma ihåg att även homosexualitet var kriminaliserat vid den här tiden och sexuella handlingar mellan homosexuella parter sågs som sexualbrott. I lagen angavs två indikationer, en kriminalpolitisk och en humanitär som skulle ligga till grund när man tänkte utföra en kastrering. Den kriminalpolitiska tog fasta på om personen med skäl kan antas begå brott på grund av sin könsdrift. Den humanitära indikationen menade istället om könsdriftens abnorma riktning åsamkade personen svår själsligt lidande så kunde kastrering ske.

³⁵ SOU 1992:2, s. 12f; SFS 1941:282.

³⁶ SOU 2000:20, s. 16; SOU 1992:2, s. 13ff.

³⁷ SOU 1992:2, s. 13ff.

I likhet med 1941 års steriliseringslag så ställde kastreringslagen upp frivillighet som huvudregel, men även här kunde detta förbises om personen ansågs vara sinnesrubbad så giltigt samtycke inte kunde ges.³⁸

3.3 Tryckfrihet

Under andra världskriget när mediernas roll som förmedlande organ blev av yttersta vikt, så tillhörde Sverige, tillsammans med Irland och Schweiz, de få länder som hade fri press. Detta utnyttjades till fullo i Sverige för att både rikta svidande kritik mot det nazistiska styret i Tyskland men också för att kritisera regeringens hållning till den, om man så menade att Sverige agerade för passivt eller tvärtom att regeringen tog en alldeles för kritisk ställning till Hitlers statsbygge. Arbetarrörelsens press var tongivande under 1930- och 1940-talen, och denna stod den socialdemokratiska regeringen nära och var väldigt aggressiv i sin kritik mot Tyskland. Detta gick inte det nazistiska styret förbi och kritiken till de svenska tidningarna från tyskt håll lätt sig inte väntas på. Främst tyckte Tyskland med Hermann Göring i spetsen att Sveriges regering hade som uppgift att tona ner kritiken som riktades mot det tyska styret.³⁹

Efter kristallnatten 1938 så var tidningarna fulla med kritik till Tysklands nazistiska regim, och detta oroade regeringen, konfidentiella brev skrevs till framstående chefredaktörer, där man bad tidningarna att dämpa kritiken då deras uttalanden kunde försvåra de diplomatiska kommunikationerna med Tyskland och verka som en ursäkt till att dra in Sverige i kriget.⁴⁰ Försöken misslyckades så naziregimens taktik förändrades till att istället försöka påverka och ge stöd åt de tyskvänliga journalisterna i Sverige. Tysklands ambassad fick efter 1938 som en av sina främsta uppgifter att ha uppsyn över den svenska opinionen gällande Tyskland genom att följa nyhetsflödet. 1940 kom det ungefär en protest per vecka riktade mot de svenska nyheterna till regeringen. Detta höll i sig till 1943, då hade Norge hunnit bli ockuperad och flera reportage om de skrämmande förhållandena där nådde Sverige, samtidigt som sanningen om förintelsen började bubbla upp till

³⁸ SOU 1992:2, s. 72f; SFS 1944:133.

³⁹ Åmark, s. 209- 211.

⁴⁰ Modéer, s. 246f.

ytan. Den generella kritiken gentemot Tyskland från svensk media upphörde aldrig.⁴¹

Det hindrade dock inte regeringen för att bli oroliga för tyska repressalier och en del åtgärder vidtogs. Detta inledde debatten om en grundlagsändring 1941, denna möjliggjorde förhandscensur under krig eller vid krigsfara. Förslaget resulterade efter hård kritik i en censurlagstiftning, dock gavs möjligheten till förhandscensur endast då landet faktiskt befann sig i krig och regeringen hade fullmakt.⁴²

Istället använde regeringen sig i omgångar flitigt utav tryckfrihetsåtal som länge varit möjligt. Staten kunde väcka dessa mot tidningar som publicerat artiklar som kunde skada relationerna till främmande makter. Detta passade regeringen som handen i handsken och tryckfrihetsåtalen kom till att fälla en del tidningar. Åtalen fungerade som så att en jury på nio personer utsågs, tre var valda av den åtalade och två utav åklagaren, beslutet i åtalet fattades med minst sex röster mot tre. Processen kritiserades från flera håll då det finns bevis på att juryn var lätt att påverka med historier som inte alltid ens var sanna och de var inte insatta i utrikespolitiken, detta resulterade i friande domare i de flesta fall. Så inte heller tryckfrihetsåtal var en framgångsrik metod för att dämpa kritiken mot Tyskland.⁴³

Regeringen blev allt mer desperat för att hitta en lösning på problemet, tillslut dammades en gammal lag från 1800-talet av som gav regeringen rätt att konfiskera tidningar utan att behöva väcka ett efterföljande åtal. Inte heller denna metod visade sig effektiv då konfiskeringen tvunget skulle ske efter tidningen blivit publicerad och då hade den redan hunnit nå allmänheten. Detta till trots så användes konfiskeringen flitigt, och flera tidningar konfiskerades under 1940-talet, det var sällan tydligt varför de konfiskerades och oftast agerade regeringen utan att någon hade klagat i förväg. Allt detta skedde utan att någon rättegång följde. Agerandet skapade stor kritik ifrån den mediala världen. De i denna fråga drivande personerna inom regeringen försvarade sig med uttalanden om att man inte säkert visste vad som hände inom de krigsförande länderna och att den information som nådde Sverige som tidningarna baserade sina artiklar på var oftast kraftigt målad utav den aggressiva propaganda som bedrevs av samtliga

⁴¹ Åmark, s. 210ff.

⁴² Modéer, s. 247.

⁴³ Åmark, s. 213 – 217.

sidor. Dessa uttalanden ifrågasattes starkt i och med att historier om förhållandena i Norge nådde Sverige och konfiskeringarna tvingades upphöra 1943.⁴⁴

Detta var dock inte de enda metoderna som användes, olika varningar skickades också ut och man försökte från regeringshåll påverka på olika sätt. Den metod som tillslut visat sig få störst konsekvenser för de tidningar som skrev tysk-kritiska artiklar under perioden är transportförbudet. Detta var ett förbud mot att transportera tidningar med de allmänna kommunikationsmedlen, detta skulle drabba de tidningar som tidigare förlorat ett tryckfrihetsåtal.⁴⁵

De förbjudna medlen var främst SJ, posten och transporter med buss. Som tidigare nämnts så fälldes aldrig så många tidningar för tryckfrihetsåtal som regeringen hade hoppats på och därför blev inte heller skaran av tidningar som var försedda med transportförbud särskilt stor, men för de utgivarna som drabbades blev det svårt. Förbudet varade i tre år och de drabbade gjorde allt för att komma runt det med olika kurirsystem.⁴⁶

Den presspolitik som fördes i Sverige under 1930- och 1940-talen ansågs från flera håll, inte minst inom regeringen själv, vara ett stort misslyckande. Dels lyckades regeringen aldrig hålla tillbaka kritiken mot nazistregimen i Tyskland som florerade i flera tidningar, dels så sågs den förda politiken från liberalt håll som ett svek gentemot tryckfriheten ifrån staten. Resultatet av detta blev en ny tryckfrihetsförordning 1949 som förstärkte tryckfriheten kraftigt som en konsekvens för den misslyckade presspolitiken under andra världskriget.⁴⁷

⁴⁴ Åmark, s. 217-223.

⁴⁵ Modéer, s. 247.

⁴⁶ Åmark, s. 227-228.

⁴⁷ Modéer, s. 247; Åmark, s. 250.

4. Analys och slutsatser

Vi har nu i en historisk kontext blickat tillbaka på Sveriges och nazismens utveckling under 1920-1940 tal. Vi ser ett samhälle som har växt fram med sina rötter före demokratins genombrott, men också ett samhälle starkt präglad av kolonialismens människosyn. Diktatur och rasism behöver inte direkt hänvisas till nationalsocialismen, även om dessa båda kriterier är nödvändiga när vi talar om klart nazistiska samhällen, det kan även förklaras som ett synsätt för tiden. Ett synsätt som delvis kan ges uttryck genom nazism men också på andra sätt.

I Sverige ser vi helt klart ett särskiljande och kategoriserande av människor under den aktuella perioden. Ett tankesätt och administrativt mönster som går igen inom flera olika områden. Förvisso fanns det ett starkt stöd för den tyska nationalsocialismen i Sverige både genom direkt partitillhörighet i någon utav de svenska nationalsocialistiska partierna men också på regerings- och riksdagsnivå genom en mer eller mindre direkt uttalad tyskvänlighet. Det är då lätt att få uppfattningen att denna något tysklutande politiska inriktning som följaktligen existerade hade stor inverkan på den svenska lagstiftningen.

Jag menar dock att det i grunden har handlat om rädsla. Sverige såg Tyskland som framstående i många områden under slutet på 1920-talet och 1930-talet och automatiskt blev det en nation att hämta inspiration ifrån till samhällsuppbyggandet, men även under de första åren av själva kriget så fanns det en drift inom den svenska politiken att behålla landet utanför kriget, och regeringen ville göra så genom att hålla sig på god hand med samtliga utav krigets aktörer. Detta ser vi särskilt prov på inom pressfriheten där samtidigt som regeringen inte ville dansa efter Tysklands pipa genom att direkt inskränka pressfriheten så ville den trots allt tona ner den hårda kritik som media förde genom olika metoder. Förmodligen för att regeringen var rädd för att relationen med Tyskland skulle försämrats så kraftigt till följd utav den aggressiva mediala kritiken som fördes mot dem, att detta sedan kunde leda till att Sverige drogs in i kriget.

Tittar vi sedan på flyktingmottagningen så har vi främst en ekonomisk fråga även om rasistiska inslag fanns då idéer om vissa folkslags genetiska benägenhet till att utföra brott florerade. Regeringen tog inte förföljelserna som judarna fick utstå på

allvar och vid gränskontrollerna letade man efter J-stämpeln i passet. Förvisso kunde regeringen tänka sig att ta emot flyktingar men då skulle de kunna försörja sig redan från början annars såg man att de helst flyttade vidare så fort som möjligt. Socialdemokraternas genomslag var ny och hade stort stöd i Sverige, flyktingpolitiken sågs som ett hot mot den välfärd som regeringen ville ge de svenska medborgarna.

Steriliseringspolitiken i Sverige kan kännas som direkt hämtad ur de grymma berättelserna från naziregimens koncentrationsläger. Nazismens påtaglighet i denna lagstiftning blir ännu mer påtaglig då man läser argumenten om bevarandet av en stark ras utan biologiska defekter. Men det sågs inte som ett rasistiskt agerande, av yttersta intresse tycker jag är det agerande då regeringen lämnade över steriliseringsfrågan till experter. Det sågs som ett vetenskapligt område som ansågs vara ett nödvändigt ont och inte ett diskriminerande utav psykiskt sjuka, handikappade och etniska minoriteter. Detta kan ställas i relation till faktumet att rasbiologi inte längre är någon erkänd vetenskap.

Vidare ser vi en totalomvändning på samtliga dessa områden någon gång under 1943-1944. Den tyska nazismen hade gått ifrån finrummet ut till rännstenen. Flera orsaker kan nämnas som anledning till detta, men det mest uppenbara är Tysklands ockupation utav Norge och Danmark. Nazismen och kriget hade plötsligt kommit nära och de ocensurerade historierna om förhållandena på andra sidan gränsen och sundet nådde Sverige dagligen, förståelsen om Sveriges öde i likhet med våra grannländer om Tyskland fick fortsätta sin krigsföring blev mer ett faktum än en eventualitet. En ytterligare anledning till detta plötsliga avståndstagande ifrån det totalitära Tyskland har förmodligen också varit det nyfunna mod som Sverige och dess regering kunnat våga sig till när man ser att krigslyckan vände till de allierades fördel, och de flesta såg att kriget förmodligen led mot sitt slut, och man visste att Tyskland inte kom till att stå som segrare.

Den svenska lagstiftningen under 1920-1943 har alltså haft klara inslag utav rasism, rasbiologi, presskontroll, selektiv flyktingmottagning, och diskriminering. Denna utveckling har klart påverkats utav Tyskland och dess aktörer under den samhällsutveckling som skedde där under 1920- och 1930-talen och var klart nationalsocialistisk. Men mycket av de synsätt som kan hänvisas till nazismen har

tidigare rötter och därför är det svårt att peka på vad som exakt kan härledas till den tyska nazismen.

Under de två sista åren utav andra världskriget så hejdades denna utveckling och tog en motsatt riktning som sen fortsatte.

5. Sammanfattning

5.1 Svensk

Uppsatsen handlar om hur den svenska lagstiftningen påverkades av den nationalsocialistiska utvecklingen som skedde i Tyskland under åren 1920 – 1945. Den antar ett historiskt utvecklingsperspektiv och är uppdelad i två delar. Den första delen ger en allmän bakgrund samt pekar på de nazistiska rösterna i den svenska politiken vid den aktuella perioden och definierar begreppet nazism. Den andra delen går igenom tre rättsområden och ser hur dessa speglar den nazistiska anda som existerade i svensk politik.

I Tyskland växte nationalsocialismen fram under 1920-talet men det var inte i och med detta som tankar om rasism och totalitarism fick fäste för första gången, tankarna är mycket äldre än så. Den tyska nationalsocialismen satte dock administration och lagstiftning till dessa tankar. Tyskland var dock en drivande faktor inom flera områden och Sverige hämtade mycket inspiration därifrån, att en del av lagstiftningen skulle påverkas av detta främst kulturella utbyte var ofrånkomligt.

Nazism definieras främst som rasism i form av den enas ras överlägsenhet gentemot den andra, men också rasens renhet ifrån mänskliga defekter, typ handikapp och psykisk ohälsa. Termer som totalitarism, staten som en krigande organism och hatet mot kommunismen och den allmänna politiska vänsterflanken är vanliga inom nationalsocialismen.

I Sverige fanns flera nationalsocialistiska partier som hade mer eller mindre direkt kontakt med sina partikamrater i Tyskland. Dessa partier fick dock aldrig någon egentlig makt på riksdagsnivå, istället stod den socialdemokratiska regeringen och höger oppositionen för de tyskvänliga inslagen i Svensk politik.

Flyktingmottagningen i Sverige är vårt första exempel. Vi ser en restriktivt hållen mottagning som inte gärna tog emot flyktingar som inte visste på förhand att de kunde försörja sig i Sverige utan statligt stöd. Flyktingar sågs som extremt betungande rent ekonomiskt och den kamp som de flyende fick utstå från naziregimen förringades från svenskt håll. Man ville även kunna se direkt i passen vilka som var judar, för dessa var det då ännu svårare att få komma in i landet.

Denna restriktivitet fick sitt slut när Danmark och Norge blev ockuperade och Sverige såg det som sin plikt att dessa skulle få söka skydd i landet, detta gjorde att lagstiftningen luckrades upp och det blev lättare för alla flyktingar att ta sig till Sverige.

Rasbiologin sågs i Sverige som vilken vetenskap som helst, den fick sitt eget institut och stöd från staten. Vissa rasers överlägsenhet i vissa områden sågs som självklar, liksom att vissa kulturella grupper var mer benägna att till exempel begå brott. Det fanns även en rädsla för vad som kunde hända om man inte satte stopp för människor med svåra fysiska sjukdomar eller människor med psykiska åkommor att föröka sig. Just de psykiska åkommorna antog termer som ”sinnesslöhet” som var en väldigt vag bedömning som många människor kunde falla under. Konsekvenserna för dessa var tvångsteriliseringen med stöd i de två steriliseringslagarna från 1934 respektive 1941 samt kastreringslagen från 1944. Frivillighet ställdes upp som huvudregel men i praktiken var tvångsinslaget påtagligt.

Även inom pressfriheten ser vi klar influens från tyskt håll. Naziregimen hade ständig korrespondens med svenska staten och gjorde klart att man ville att Sveriges regering skulle arbeta för att tona ner kritiken som fördes i den svenska pressen. Flera försök gjordes utav regeringen genom bland annat tryckfrihetshetsåtal, transportförbud och konfiskering. Samtliga metoder misslyckades fatalt och försöken sågs efter kriget som stora misslyckanden både med tanke på deras bristande resultat, som statens svek gentemot pressfriheten. Konsekvensen blev en ny tryckfrihetsförordning 1949 med långtgående friheter.

Det är svårt att exakt peka på vilka lagstiftnings mönster som har direkt anknytning till den nationalsocialistiska utvecklingen i Tyskland och vad som kan härledas till de synsätt som delades av allmänheten vid denna tidpunkt. Att Tyskland dock var en huvudsaklig aktör och en stark influens för Sverige är det ingen fråga om. Mycket av Sveriges vilja att vara Tyskland och naziregimen till lags vid denna tidpunkt får härledas till rädslan att bli indragen i kriget, en rädsla som spädades på ju närmare kriget kom, också en tyskvänlighet genom kulturella likheter nationerna emellan har säkert spelat in. Avslutningsvis ska sägas att Sverige ändrade inriktning i sin relation till Tyskland någon gång under 1943 då

krigslyckan hade vänt till de allierades fördel, och historierna om naziregimens behandling av våra grannländer tillsammans med ökad kunskap om förintelsen och förhållandena i koncentrationslägren nådde Sverige. Sverige tonade ner sin aggressiva sterilisering, öppnade upp gränserna och tog avstånd från sin egen restriktiva pressfrihetspolitik.

5.2 Engelsk

This essay is about how the Swedish legislation was influenced by the development of the National Socialism in Germany during the years 1920 – 1945. The essay will take on a historical development perspective and is divided into two parts. The first part gives a general background and highlights the Nazi voices in the Swedish politics at this current period and defines the concept of Nazism. The second part discusses three legal areas and point out how these mirror the concept of Nazism which existed in Swedish politics.

The National Socialism in Germany grew forward during the 1920: s, but this was not the start of the concept of racism and totalitarianism. These thoughts have existed for much longer than that. Germany however was an important power in many areas and Sweden collected much inspiration from them, not to mention culturally, so that some of Germany's legislation should appear in Swedish law was inevitable.

The concept of Nazism is foremost defined as racism in the shape of one's race superiority over another, but also through the purity of one's race, which should be protected from human defects, as disability and mental unhealthiness. The terms totalitarianism, the state as an organism craving for war, and the hatred for communism and the general left political flank is commonly heard among national socialists.

There were many National Socialist parties in Sweden during this period and they all had more or less contact with their German counterparts. These parties never accumulated any real power, at least not on a parliamentary level. Instead it was the social democratic government and the right opposition who stood for the Nazi friendly features in Swedish politics.

The reception of refugees in Sweden is our first example. We can see a restrictive reception of refugees, Sweden did not want to receive refugees who could not prove that they could vouch for their sustenance. Refugees were generally considered as very onerous on the economics and the struggle which the fugitively endured from the Nazi regime was minimized by the Swedish government, who also wanted to be able to see in the passport which refugees was Jews and this meant that it was even harder for them to pass the borders. This restrictive legislation was abandoned when Denmark and Norway was occupied and Sweden saw it as a duty to offer shelter for these refugees. The result was a lightened legislation which made it easier for all refugees to be allowed into Sweden.

Racial biology was considered as a normal science, it acquired its' own institute and received economic support from the government. Certain races superiority over other races was considered self-evident, just as specific cultural groups' tendencies to commit crimes. There was also a fear for what could happen if one did not stop people with severe mental or physical disorders to breed. Particularly the mental disorders used vague terms as amentia [sinnesslöhet] which was established after an evaluation which a large quantity of people could be categorized into. The consequences for this was the two laws of involuntary sterilization from 1934 and 1941 respectively, and also the castrationlaw from 1944. Voluntarism was held as the main principle, but in practice the element of constraint was substantial.

When discussing the freedom of the press in Sweden at this period we discover a clear influence from Germany. The Nazi regime had constant correspondence with the Swedish government, and wanted it to work to cease the criticism against Germany that was being held in Swedish press. Several tries was made by the government through prosecution of liberty of the press cases, transportation prohibition and seizure. All of these methods failed and the tries were generally seen as big failures both because they lacked in result and more importantly because it was a betrayal from the state towards the freedom of the press. The consequence was a new freedom of the press act in 1949 which ensured far-reaching freedoms.

It is difficult to exactly point out which legislation patterns that links to the Nazi regime in Germany and which patterns is derived from the general folkway at this period. That Germany was an important actor and powerful influence for Sweden however is not in question. A lot of Sweden's will to act in line with Germany and the Nazi Regime can be derived to the fear in Sweden to be dragged into the war, a fear that grew worse the closer the battles came. A general cultural alignment with Germany could probably also has been a factor. In conclusion we shall not forget that Sweden changed their alignment towards Germany sometime during 1943 when the war turned towards the allies' favor, and the stories about how the Nazi regime treated the people in our neighboring countries reached Sweden, and also received the increased knowledge about the holocaust and about the conditions in the concentration camps. Sweden eased its aggressive involuntary sterilization, opened its borders and regretted its restrictive stance towards the freedom of the press.

6. Käll- och litteraturförteckning

6.1 Källor

Svensk författningssamling

SFS 1934:171

SFS 1941:282

Statens offentliga utredningar

SOU 1992:2: Steriliseringsfrågor i Sverige 1935-1975 - Ekonomisk ersättning

SOU 2000:20: Steriliseringsfrågan i Sverige 1935 - 1975 Historisk belysning -
Kartläggning - Intervjuer

6.2 Litteratur

Alkarp, Magnus: *"Fyra dagar i april, Påskkravallerna i Uppsala 1943"*, 2013
Lund

Almgren, Birgitta, *"Drömmen om Norden, Nazistisk infiltration i Sverige 1933 –
1945"*, Stockholm 2005

Andersson, M. Lars & Tydén, Mattias, *"Sverige och Nazityskland, Skuldfrågor
och moraldebatt"*, Stockholm 2007

Dahlberg, Hans: *"I Sverige under 2:a världskriget"*, Falkenberg 1983

Lööw, Heléne: *"Nazismen i Sverige 1924-1979"*. Stockholm 2004

Modéer, Kjell Å: *"Juristernas nära förflutna, Rättskulturer i förändring"*,
Stockholm 2009

Nilsson, Karl N.A: *"Svensk Överklassnazism 1930-1945"*, Stockholm 1996

Oredsson, Sverker: *"Lundsuniversitet under andra världskriget"*, Lund 1996

Åmark, Klas: *"Att bo granne med ondskan"*, Pössneck, Tyskland 2011